

Покоłodна М. М.

*к.геогр.наук, доцент Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова,
e-mail: mari.pokolodna@ukr.net; ORCID ID: 0000-0003-1170-0881*

Баландіна І. С.

*к.е.н, доцент Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова,
e-mail: irinabalandina2511@gmail.com; ORCID ID: 0000-0003-3964-4447*

Радіонова О. М.

*к.е.н, доцент Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова,
e-mail: olga_radionova@list.ru*

Рябєв А. А.

*старший викладач Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова
ORCID ID:0000-0003-2220-3282*

ЗМІЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ТЕРИТОРІЙ ШЛЯХОМ РОЗВИТКУ ЕКО-ТУРИЗМУ

Анотація. Одним із перспективних напрямів розвитку туризму як галузі-мультиплакатору економічного розвитку є рекреаційна діяльність. Рекреація – це комплексне поняття, яке включає багато підвидів туризму, спрямованих на забезпечення оздоровлення та відпочинку туристів. У статті досліджено проблеми розвитку рекреаційного потенціалу з метою підвищення ефективності ведення туристського бізнесу, особливо еко-туризму, для забезпечення фінансової стійкості регіонів, оскільки відомо, що галузь туризму є прибутковою та не потребує великих первинних витрат. Рекреаційний потенціал країни є досить великим, проте його реалізація гальмується через відсутність ефективних державних механізмів реалізації програм рекреаційного розвитку, відсутності умов для залучення зовнішніх та внутрішніх інвестицій та необхідності розвитку туристської інфраструктури, яка зазвичай є морально та фізично зношеною. Одним із видів рекреації є екологічний туризм, який бурхливо розвивається у країнах Європейського Союзу, Сполучених Штатах Америки та інших світових лідерах туристської індустрії. Надане теоретичне визначення поняттю екологічного туризму, який характеризується як вид туризму, що пов'язаний із збереженням та дорученням до природи. У роботі поставлене завдання щодо проведення оцінки потенціалу рекреаційного розвитку туристських дестинацій. У результаті проведеного аналізу розроблено інтегральний критерій для визначення рекреаційного потенціалу регіону та розроблено методіку аналізу рівня потенціалу та рівня його використання. На основі запропонованої методіки проведено ранжування регіонів України. Отримані результати оцінки та проведений SWOT-аналіз дозволили розробити ряд напрямів щодо активізації розвитку екологічного туризму для забезпечення фінансової стійкості територій України. Отже, у статті запропоновані механізми оцінки та реалізації рекреаційного потенціалу туристських дестинацій із врахуванням специфіки різних регіонів України, визначено перспективи подальшого розвитку рекреаційного туризму, в тому числі еко-туризму, який набирає суттєвої популярності та може забезпечити високі показники прибутковості для галузі та економіки країни в цілому.

Ключові слова: еко-туризм, управління, рекреаційний потенціал, фінансова стійкість регіону.

Формул: 6, рис.: 2, табл.: 1, бібл.: 12

Pokolodna M. M.

*PhD in geographic, associate professor, associate professor of the O.M.Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv,
e-mail: mari.pokolodna@ukr.net; ORCID ID: 0000-0003-1170-0881*

Balandina I. S.

*PhD in economics geographic, associate professor, associate professor of the O.M.Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv,
e-mail: irinabalandina2511@gmail.com; ORCID ID: 0000-0003-3964-4447*

Radionova O. M.

*PhD in economics geographic, associate professor, associate professor of the O.M.Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv,
e-mail: olga_radionova@list.ru*

Riabev A. A.

*Senior Lecturer of the O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv,
ORCID ID:0000-0003-2220-3282*

STRENGTHENING FINANCIAL STABILITY OF TERRITORIES BY DEVELOPMENT OF ECO-TOURISM

Abstract. One of the promising directions of tourism development as an industry-multiplier of economic development is recreational activity. Recreation is a complex concept, which includes many subspecies of tourism, aimed at providing recreation and recreation for tourists. The article investigates the problems of development of recreational potential in order to increase the efficiency of tourism business, especially eco-tourism, to ensure the financial stability of the regions, as it is known that the tourism industry is profitable and does not require high primary expenses. The country's recreational potential is quite large, but its implementation is hampered by the lack of effective state mechanisms for the implementation of recreational development programs, the lack of conditions for attracting external and internal investment and the need for the development of tourist infrastructure, which is often morally and physically worn out. One of the types of recreation is ecological tourism, which is developing rapidly in the countries of the European Union, the United States, and other world leaders in the tourist industry. The theoretical definition of the concept of ecological tourism, which is characterized as a type of tourism, connected with preservation and ordering to nature, is given. The task of the study is to assess the potential of recreational development of tourist destinations. As a result of the analysis, an integrated criterion was developed for determining the recreational potential of the region and a methodology for analyzing the level of potential and level of its use was developed. On the basis of the proposed methodology, a ranking of the regions of Ukraine was conducted. The obtained results of the assessment and the SWOT analysis allowed to develop a number of directions for the enhancement of the development of ecological tourism in order to ensure the financial stability of the territories of Ukraine. Thus, the article proposes mechanisms for assessing and realizing the recreational potential of tourist destinations, taking into account the specifics of different regions of Ukraine, the prospects for the further development of recreational tourism, including eco-tourism, which gained significant popularity and can provide high profitability indicators for the industry and economy of the country as a whole

Key words: eco-tourism, management, recreational potential, financial stability of the region.

JEL Classification: H 11, H 83, K 2

Formulas: 6; fig.: 2, tabl.: 1, bibl.: 12

Поколодная М. Н.

*к. геогр. наук, доцент Харьковского национального университета городского хозяйства имени А.Н. Бекетова,
e-mail: mari.pokolodna@ukr.net; ORCID ID: 0000-0003-1170-0881*

Баландина І. С.

*к. э. наук, доцент Харьковского национального университета городского хозяйства имени А.Н. Бекетова,
e-mail: irinabalandina2511@gmail.com; ORCID ID: 0000-0003-3964-4447*

Радіонова О. М.

*к. э. наук, доцент Харьковского национального университета городского хозяйства имени А.Н. Бекетова,
e-mail: olga_radionova@list.ru*

Рябев А. А.

*старший преподаватель Харьковского национального университета городского хозяйства имени А.Н. Бекетова,
ORCID ID:0000-0003-2220-3282*

УКРЕПЛЕНИЕ ФИНАНСОВОЙ УСТОЙЧИВОСТИ ТЕРРИТОРИЙ ПУТЕМ РАЗВИТИЯ ЭКО-ТУРИЗМА

Аннотация. Исследованы проблемы развития рекреационного потенциала с целью повышения эффективности ведения туристского бизнеса, особенно эко-туризма, для обеспечения финансовой устойчивости регионов. Предоставлено теоретическое определение понятию экологического туризма. Разработан интегральный критерий для определения рекреационного потенциала региона и разработана методика анализа уровня потенциала и уровня его использования. Проведено ранжирование регионов Украины по предложенной методике.

Ключевые слова: эко-туризм, управление, рекреационный потенциал, финансовая устойчивость региона.

Формул: 6, рис .: 2, табл .: 1, библиограф.: 12

Вступ

У сучасному глобалізованому світі питання розвитку навколишнього середовища мають велику актуальність та розглядаються науковцями на регіональному, національному та міжнародному рівнях, адже питання екологічної безпеки та забезпечення сталого розвитку людства несуть глобалізаційний характер. У зв'язку з цим, одним з найбільш перспективних напрямків розвитку вітчизняної економіки є розвиток галузі туризму, як мультиплікатора економічного розвитку, зокрема такого виду туризму, як еко-туризм, що набуває дедалі більшої популярності. Незважаючи на численні об'єкти, в тому числі об'єкти природно-заповідного фонду, які є основою розвитку еко-туризму, цей вид туризму має значний потенціал для подальшого розвитку. Як галузь-мультиплікатор із мінімальними інвестиціями для входження на ринок туризм є перспективним напрямком розвитку вітчизняної економіки, яка знаходиться в умовах обмеженості фінансових ресурсів та несприятливого інвестиційного клімату через низку факторів, зокрема, потреби у проведенні реформ різних сфер суспільного життя, високий рівень корупції, проведення АТО та інших факторів. Отже, розвиток туризму може стати поштовхом для формування сприятливого інвестиційного клімату в Україні та забезпечить підвищення основних фінансових показників економічної діяльності як окремих суб'єктів господарської діяльності, окремих регіонів, так і держави в цілому. Таким чином, питання забезпечення фінансової стійкості територій через розробку стратегій розвитку туризму є одним із елементів сталого економічного розвитку країни.

Аналіз досліджень та постановка завдання

Теоретичним і практично-організаційним аспектам розвитку екологічного туризму присвячені численні праці українських і закордонних дослідників. У монографії З.В. Герасимчука [1] проаналізовано перспективи використання природоохоронних територій з точки зору їх розвитку як рекреаційних об'єктів із визначенням майбутнього попиту на туристські послуги на цих об'єктах. У 2014 році зі схожою тематикою було презентовано «Національну доповідь про стан навколишнього середовища в Україні» Центром екологічної освіти та інформації, статистичні дані у якій зазначають наростання тенденцій до розвитку екологічного туризму, зростання попиту у даному секторі та окреслюють значні перспективні можливості подальшого розвитку [2]. Узагальненим документом щодо стратегічних напрямів розвитку екологічного туризму для забезпечення економічного розвитку регіонів є «Національна стратегія зміцнення фінансової стійкості природоохоронних територій України», яка визначає шляхи забезпечення сталого економічного розвитку відповідно до Концепції сталого розвитку ООН [3]. У роботі Новікової В.І. було проведено типізацію регіонів України відповідно до різних показників рекреаційного потенціалу, визначених як критерії ступеня рекреаційного розвитку областей України [4]. Поливач К.А. у дисертаційному дослідженні визначив вплив культурологічного елементу на розвиток рекреаційного потенціалу територій та, відповідно забезпечення економічного розвитку [5]. У дисертаційному дослідженні Щепанського Е.В. визначено науково-методичні засади підвищення ефективності рекреаційної діяльності, в тому числі, з точки зору можливості залучення фінансових ресурсів [6].

Проте, аналіз змісту опублікованих робіт засвідчує те, що є ще багато недостатньо досліджених аспектів та проблем, які вимагають практичного вирішення. Зокрема, майже відсутні комплексні дослідження, у яких би аналізувалися питання економіко-організаційного та інвестиційного забезпечення розвитку екологічного туризму для задоволення рекреаційний попит населення.

Метою статті є визначення потенційних можливостей щодо забезпечення фінансової стійкості територій через розвиток екологічного туризму.

Для вирішення поставленої мети розробляються наступні завдання:

1. Надане визначення поняттю «екологічний туризм».
2. Визначено кількісні критерії та розроблено інтегральний критерій оцінки рекреаційного потенціалу регіонів України. Проведено ранжування.
3. Розроблений комплекс напрямків і конкретних заходів щодо активізації розвитку екологічного туризму з метою забезпечення фінансової стійкості регіонів.

Результати дослідження

На стику найважливіших природоохоронних, економічних і соціальних проблем сучасності виникла концепція екологічного туризму як одного з найважливіших засобів сталого розвитку природних територій.

На теперішній час частка екологічного туризму в загальному обсязі міжнародного туризму різна для різних країн та регіонів і коливається в середньому від 20% до 60%, залежно від конкретного регіону [1].

Міжнародним товариством екотуризму (США) в 1991 р. сформульоване наступне визначення: «Екологічний туризм - це відповідальні подорожі в природні території, що сприяють збереженню довкілля підтримуючи добробут місцевого населення» [6].

Стійкий туризм (sustainable tourism) - наймолодша концепція екологічного туризму. Вона є за своєю суттю додатком концепції стійкого розвитку, що припускає інтеграцію соціальних, економічних та екологічних аспектів у прийнятті рішень і практичної діяльності. Розроблена в 1987 р, концепція сталого розвитку стала центральною ідеєю Конференції ООН з навколишнього середовища і розвитку (Ріо-де-Жанейро, 1992) і була визнана за ефективну модель розвитку абсолютною більшістю країн [2,3].

Визначення задач та функцій забезпечення фінансової стійкості через реалізацію концепцій розвитку екологічного туризму повинно здійснюватися на різних організаційно-

управлінських рівнях і розглядатися в контексті державного (регіонального) рівня. Державний (регіональний рівень) формування завдань та функцій передбачає розробку комплексних державних (регіональних) програм розвитку екотуризму. Виходячи з проведеної оцінки розвитку екологічного туризму в регіонах держави можливо сформулювати рекомендації щодо формулювання задач та функцій екологічного туризму в кожному з виділених секторів.

З метою визначення подальших перспектив розвитку екологічного туризму та його впливу на забезпечення фінансової стійкості регіонів доцільно провести SWOT-аналіз розвитку екологічного туризму – табл. 1.

Таблиця 1

SWOT-аналіз передумов розвитку екологічного туризму на територіях та об'єктах ПЗФ України

	<p>Можливості</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Формування екоіміджу регіону. 2. Диверсифікація турпродуктів регіону. 3. Формуванню регіональних (локальних) центрів туризму. 4. Розвитку в'їзного та внутрішнього турпотоків. 5. Екологізації свідомості широких верств населення. 6. Зменшення впливу неконтрольованих (неорганізованих) видів рекреації на довкілля. 7. Розвиток природно-орієнтованих видів туризму потребує порівняно незначних капіталовкладень. 8. Розвиток екопідприємництва серед населення дає додатковий прибуток місцевим жителям. 	<p>Загрози</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Відсутність або незадовільний стан інфраструктури на територіях ПЗФ. 2. Нерозвинена та нерегульована методична база організації та нормування видів екотуристської діяльності. 3. Низький рівень фінансування установ ПЗФ. 4. Відсутність досвіду та номінальність структурних підрозділів, які відповідають за організацію екотуризму на територіях та об'єктах ПЗФ. 5. Виникнення конфліктних ситуацій між адміністраціями об'єктів ПЗФ та місцевим населенням. 6. Незадовільний стан об'єктів показу.
<p>Сильні сторони</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Природні території перебувають у власності держави, що гарантує ведення рекреаційної й господарської діяльності у відповідності до визначених нормативів. 2. Гарна вивченість території є надійною основою для прийняття рішень при плануванні, розвитку й моніторингу екотуристської діяльності. 3. Наявність висококваліфікованих фахівців у сфері охорони 	<ul style="list-style-type: none"> - Зміцнення стійкості регіону шляхом організації зеленого приватного бізнесу в межах територій ПЗФ; - Залучення громадськості до прийняття стратегічних рішень щодо розвитку природних територій; - Організація ознайомлювальних турів та екскурсій на об'єкти ПЗФ для представників туристичного бізнесу регіону та їх інформування щодо можливостей співпраці; - Розробка системи 	<ul style="list-style-type: none"> - Розробка бази нормативних показників рекреаційних навантажень за участю фахівців науково-дослідних та освітніх установ регіону; - Залучення фінансування шляхом участі у міжнародних грантових програмах; - Посилення системи контролю та покарання за нецільове та над використання природних ресурсів в межах територій ПЗФ

<p>природи затребувані при формуванні екотурпродуктів .</p> <p>4. Наявний потенціал природних історико-культурних та інфраструктурних ресурсів ПЗФ.</p> <p>5. Значна кількість туристсько-екскурсійних підприємств в державі.</p> <p>6. Наявність значної кількості споживачів.</p>	<p>багатоваріантних , націлених на різні групи споживачів екскурсійних маршрутів в межах територій ПЗФ;</p> <p>- Розробка короткотермінових природно-орієнтованих активних турів (пішохідні, велосипеді, кінні, байдарочні)</p>	
<p>Слабкі сторони</p> <p>1. Відсутній механізм координації дій та договірної практики між зацікавленими сторонами.</p> <p>2. Низький рівень інформованості як споживачів і організаторів туристської діяльності.</p> <p>3. Порівняно низький дохід від організації екотуристської діяльності для підприємств туризму.</p> <p>4. Не розроблені механізми залучення додаткових засобів і інвестицій до установ ПЗФ для цільового розвитку екотуристської діяльності.</p> <p>5. Недостатній розвиток малого й середнього бізнесу серед місцевого населення.</p> <p>6. Недостатність кваліфікованих фахівців в області організації надання екотуристських послуг на територіях ПЗФ.</p>	<p>- Вивчення, адаптація та впровадження вітчизняного та закордонного досвіду організації екотуристської діяльності на територіях ПЗФ;</p> <p>- Широке інформування та рекламування туристично-екскурсійних можливостей об'єктів ПЗФ в місцевих ЗМІ;</p> <p>- Формування мережі ТПЦ та візит - центрів на територіях ПЗФ;</p> <p>- Організація серії тренінгових програм спрямованих на навчання місцевих жителів основам ведення еко-агробізнесу.</p>	<p>- Формування та реконструкція туристської інфраструктури на територіях ПЗФ;</p> <p>- Розробка механізмів залучення інвестицій місцевих підприємців до облаштування рекреаційних територій ПЗФ на регіональному рівні (шляхом формування «зелених тарифів»);</p> <p>- Інформування зацікавлених сторін про стан та перспективи розвитку територій ПЗФ для налагодження співпраці;</p> <p>- Організація та комплектування кваліфікованими фахівцями відповідних структурних організаційно-управлінських підрозділів адміністрацій ПЗФ з чітко визначеним колом функцій.</p>

Для подальшого аналізу доцільно провести оцінку розвитку екологічного туризму в регіонах. Пропонується проводити оцінку за розробленим інтегральним показником оцінки рівня насиченості та різноманітності ПТРЕТ (D_i^*) за формулою 1:

$$D_i = 1 - C_{i0} / C_0, \quad (1)$$

Інтегральний показник оцінки рівня насиченості та різноманітності D_i - величина позитивна і наближується до одиниці. Це інтерпретується в такий спосіб: конкретна область має тим більш високий рівень насиченості та різноманітності, чим ближче значення показника до одиниці.

Для визначення інтегрального критерію необхідно пройти наступний алгоритм розрахунків.

Показник різноманіття рекреаційних об'єктів розраховується за формулою 2

$$K_p = \frac{Q_n}{Q_{\max}}, \quad (2)$$

де, K_p - показник різноманіття категорій об'єктів;
 Q_n - кількість категорій об'єктів в області;
 Q_{\max} - максимальна кількість категорій об'єктів.

Показник щільності об'єктів, розраховується за формулою 3

$$K_{щ} = \frac{S_{ПЗФ}}{S_{обл}}, \quad (3)$$

де, $K_{щ}$ - показник щільності об'єктів
 $S_{ПЗФ}$ - загальна площа об'єктів в області, км²
 $S_{обл}$ - площа області, км²

Показник концентрації об'єктів ПЗФ, розраховується за формулою 4

$$K_k = \frac{Q_{ПЗФ}}{\sqrt{S \times P}}, \quad (4)$$

де, K_k - показник концентрації
 $Q_{ПЗФ}$ - кількість об'єктів в області;
 S - площа території області, км²
 P - кількість населення в області, тис. осіб.

Показник локалізації об'єктів, розраховується за формулою 5

$$K_l = \frac{S_{ПЗФ}}{S_{обл} / 100 \text{ км}^2}, \quad (5)$$

де, $S_{ПЗФ}$ - загальна площа об'єктів в області, км²
 $S_{обл}$ - площа області, км²

Розрахуємо відстані до еталонної точки з урахуванням відхилень за формулою 6:

$$C_0 = \overline{C_0} + 2S_0, \quad (6)$$

Відповідно до проведених розрахунків були сформовані діаграми ранжування регіонів України за інтегральним критерієм – рис. 1, 2.

Регіони, розташовані біля лінії діагоналі мають ефективність використання рекреаційного потенціалу співставну його величині. Відповідно, регіони, розташовані вище діагоналі мають ефективність використання нижче, ніж його величина, а в розташованих під діагоналлю – ефективність реалізації вище за розмір потенціалу.

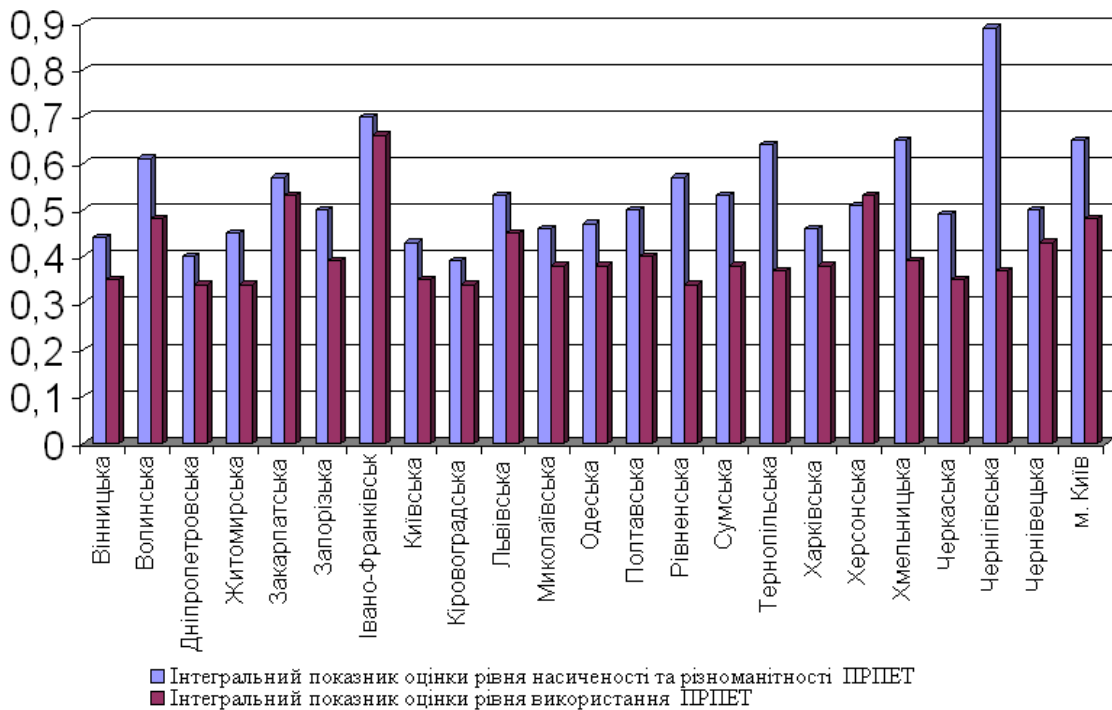

Рис. 1. Співвідношення інтегрального показника рівня насиченості та різноманітності рекреаційного потенціалу та рівня використання рекреаційного потенціалу регіону

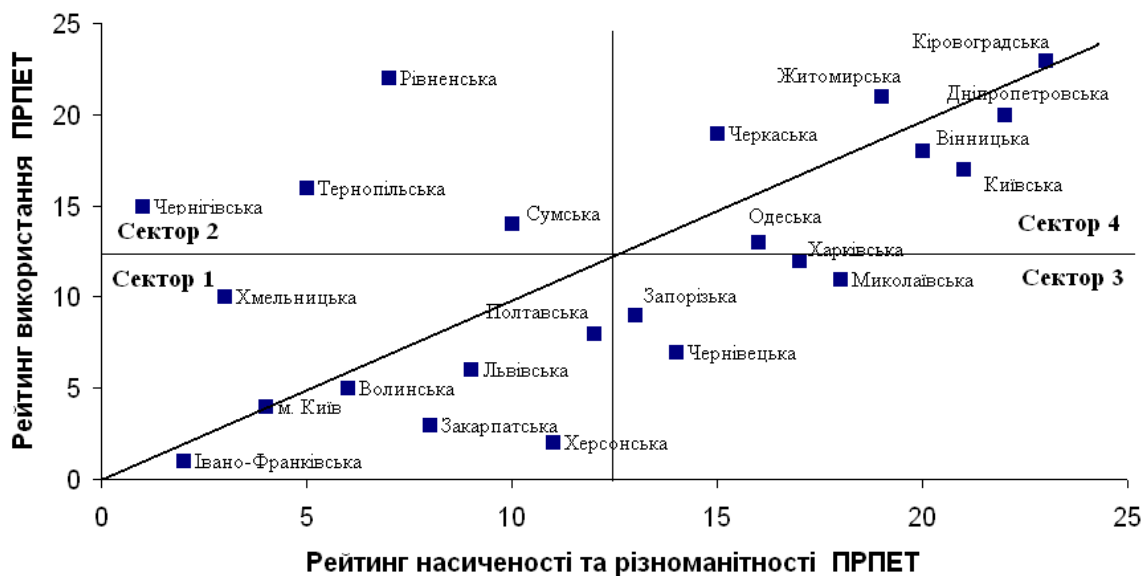

Рис. 2. Позиціонування регіонів України в рейтингах за аналізом рекреаційного потенціалу та ефективністю його використання

Враховуючи загальну величину потенціалу об'єктів для цілей розвитку екологічного туризму та ефективність його реалізації, була розроблена наступна типізація регіонів:

- низький рівень потенціалу та низький рівень його використання (Сектор 4) – Житомирська, Кіровоградська, Київська, Дніпропетровська, Вінницька, Одеська, Черкаська області.

- низький рівень потенціалу та високий рівень його використання (Сектор 3) - Миколаївська, Харківська, Запорізька, Чернівецька;

- високий рівень потенціалу, низький рівень його використання (Сектор 2) – Рівненська, Сумська, Тернопільська, Чернігівська області;
- високий рівень потенціалу, високий рівень його використання (Сектор 1) – Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Полтавська, Херсонська області та місто Київ.

Висновки

Отримані результати оцінки та проведений SWOT-аналіз дозволили розробити ряд напрямів щодо активізації розвитку екологічного туризму для забезпечення фінансової стійкості територій України, зокрема:

1. Забезпечення чіткої постановки задач щодо реалізації функцій фінансової стійкості через інструменти стратегічного розвитку галузі туризму, в тому числі екологічного.
2. Формування організаційно-управлінського механізму екотуристської діяльності в межах забезпечення фінансової стійкості територій.
3. Вдосконалення маркетингової діяльності територій для цілей і розвитку екотуризму.

Література

1. Герасимчук З. В. Маркетинг природно-заповідних територій : [монографія] / З. В. Герасимчук, Т. М. Микитин, А. Ю. Якимчук ; Луц. нац. техн. ун-т. — Луцьк : ЛНТУ, 2012. — 244 с.
2. Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Україні у 2014 році. — Київ : Центр екологічної освіти та інформації, 2015. — 254 с.
3. Національна стратегія зміцнення фінансової стійкості природоохоронних територій України [Електронний ресурс] / Глобальний екологічний фонд ; Програма розвитку ООН в Україні ; Державна служба заповідної справи Міністерства охорони навколишнього природного середовища України. — 2009. — Режим доступу : <http://www.menr.gov.ua>.
4. Новикова В. І. Типізація регіонів України за ступенем розвитку рекреаційної діяльності / В. І. Новикова // Український географічний журнал. — 2007. — № 1. — С. 43—47.
5. Поливач К. А. Культурна спадщина та її вплив на розвиток регіонів України (суспільно-географічне дослідження) : дис. на здобуття наукового ступеня кандидата географічних наук : 11.00.02 «Економічна та соціальна географія» / К. А. Поливач; НАН України. Ін-т регіон. дослідж. — Київ, 2007. — 206 с.
6. Щепанський Е. В. Науково-методичні засади стимулювання розвитку туристично-рекреаційного комплексу регіону : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.10.01 / Наук.-дослід. екон. ін-т Мін-ва економіки та з питань європ. інтеграції України. — Київ, 2003. — 17 с.
7. Sanfter Tourismus im Nationalpark Hohe Tauern / I. Mose // Vechtaer Arbeiten zur Geographie. — 1988. — Band 6. — Vechta.
8. Tourism and Environment, Principle for Sustainable Tourism (Special Issue) // Enviro (International Magazine on the Environment). — 1994. — June. — № 17. — P. 3—5.
9. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про туризм» № 1282-IV від 18.11.2003 // Відомості Верховної Ради (ВВР). — 2004. — № 13. — Ст. 180.
10. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» № 1264-XII від 26.06.1991 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>.
11. Положення про рекреаційну діяльність у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду України [Електронний ресурс] : наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 22 червня 2009 № 330 / Міністерство охорони навколишнього природного середовища України. — Режим доступу : <http://www.uapravo.net/akty/administracija-osnovni/akt5dlxd6j.htm>.

Стаття рекомендована до друку 10.12.2018

© Поколюдна М. М., Баландіна І. С., Радіонова О. М., Рябев А. А.

References

1. Herasymchuk, Z. V., Mykytyn, T. M., & Yakymchuk, A. Yu. (2012). Marketynh pryrodno-zapovidnykh terytorii [Marketing of natural protected areas]. Lutsk: LNTU [in Ukrainian].
2. Natsionalna dopovid pro stan navkolyshnoho pryrodnoho seredovyshcha v Ukraini u 2014 rotsi [National report on the state of the environment in Ukraine in 2014]. (2015). — Kyiv: Tsentrolohichnoi osvity ta informatsii [in Ukrainian].
3. Ministerstvo ekolohii ta pryrodnykh resursiv Ukrainy. (2009). Natsionalna stratehiia zmitsnennia finansovoi stiikosti pryrodookhoronnykh terytorii Ukrainy [National strategy for strengthening financial sustainability of protected areas of Ukraine]. Retrieved from <http://www.menr.gov.ua> [in Ukrainian].
4. Novykova, V. I. (2007). Typizatsiia rehioniv Ukrainy za stupenem rozvytku rekreatsiinoi diialnosti [Typization of the regions of Ukraine by the degree of development of recreational activities]. Ukrainyskyi heohrafichnyi zhurnal — Ukrainian Geographic Magazine 1, 43—47 [in Ukrainian].
5. Polyvach, K. A. (2007). Kulturna spadshchyna ta yii vplyv na rozvytok rehioniv Ukrainy (suspilno-heohrafichne doslidzhennia) [Cultural heritage and its influence on the development of regions of Ukraine (socio-geographical research)]. Candidate's thesis. Kyiv [in Ukrainian].
6. Shchepanskyi, E.V. (2003). Naukovo-metodychni zasady stymuliuвання rozvytku turystychno-rekreatsiinoho kompleksu rehionu [Scientific and methodical principles of stimulating the development of the tourist-recreational complex of the region]. Extended abstract of candidate's thesis. Kyiv [in Ukrainian].
7. Mose, I. (1988). Sanfter Tourismus im Nationalpark Hohe Tauern. Vechtaer Arbeiten zur Geographie, Band 6, Vechta.

8. Tourism and Environment, Principle for Sustainable Tourism (Special Issue). (1994, June). *Enviro* (International Magazine on the Environment), 17, 3—5.

9. Verkhovna Rada Ukrainy. (2004). Zakon Ukrainy “Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy “Pro turyzm” № 1282-IV vid 18.11.2003 [The Law of Ukraine "On Amendments to the Law of Ukraine" On Tourism" № 1282-IV of November 18, 2003]. Vidomosti Verkhovnoi Rady — Information from the Verkhovna Rada, 13. Retrieved from <http://www.uazakon.com> [in Ukrainian].

10. Verkhovna Rada Ukrainy. (1991). Zakon Ukrainy “Pro okhoronu navkolysnogo pryrodnoho seredovyscha” № 1264-XII vid 26.06.1991 [Law of Ukraine "On Environmental Protection" № 1264-XII of June 26, 1991]. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12> [in Ukrainian].

11. Ministerstva okhorony navkolysnogo pryrodnoho seredovyscha Ukrainy [Ministry of Environmental Protection of Ukraine]. (2009). Polozhennia pro rekreatsiinu diialnist u mezhakh terytorii ta obektiv pryrodno-zapovidnoho fondu Ukrainy [Regulations on recreational activities within the territories and objects of the nature reserve fund of Ukraine]. Retrieved from <http://www.uapravo.net/akty/administracija-osnovni/akt5dld6j.htm> [in Ukrainian].

The article is recommended for printing 10.12.2018

© Pokolodna M.M., Balandina I.S.,
Radionova O.M., Riabev A.A.